

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО
К. В. ДУБНЯКА В КОБЕЛЯЦІ.

№ 1.

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИЧОК

терміхів природознавства і географії.

Зладив К. Дубняк,

УЧИТЕЛЬ КОБЕЛЯЦЬКОЇ КОМЕРЦІЙНОЇ ШКОЛИ.

 ВИДАННЯ ТРЕТЄ, ДОПОВНЕНЕ.

м. Кобеляк на Полтавщині.

1917 року.

Печатня М. И. Золотаревського.

А.

абрикось—брескиня, жерделя.

августъ—серпень.

Адамово яблоко—борлак.

азотъ—азот.

анръ. *asogus calamus*—аер, татарник, татарське
зілля.

аистъ—лелека, боцян.

акустическій—акустичний.

алебастръ—лебастер.

алкоголь—винець.

аллюминій—глинець.

алмаз—діамант.

амбарный долгоносикъ—вовчок.

амміакъ—смородець.

анализировать—аналізувати.

анализъ—аналіз, розбір.

аналитическій—аналітичний.

аналогія—подібність.

анальное отверстие—відхідник.

анатомировать—анатомувати.

антилопа—сайгак.

анись—ганус.

апрѣль—квітень.

арбузь—кавун.

арнаутка (пшеница)—білотурка.

ароматный—духовитий, запашний.

артерія—бьючка

архипелагъ—архіпелаг.

атласъ—атляс.

атмосфера—атмосфера.
атомистическій—атомістичний.
атмосферные осадки—опадн
ахроматическій—ахроматичний.
атоль—атол.

Б.

бабочка—метелик.
бабочка ночная—нетля.
базальтъ—стовповик.
бассейнъ—басен, водозбір.
барбарисъ—байбарис.
барсукъ—борсук.
бахча—баштан
бедро—кульша, удо.
безвоздушный—безповітряний.
безпорядочный—безладний.
безпредѣльный —безкрай, безмежний.
безцвѣтный—безколірний, ахроматичний.
безчешуйный—безлуский.
бекасъ—баранчик.
белемнить—громовниця.
белена—блекота.
береговая линія—бережина.
берегъ—беріг.
береза—береза.
берлога—барліг.
берцовая кость—гомілка.
бивень—клик.
блестящій—блискучий.
блокъ—валок, вертіло.

бобъ—біб.
божья коровка—бабаруна, бабриська.
болото—багно.
большая Медвѣдица—віз.
бородка (у колосьевъ)—остяк.
боръ еловый—баштанник.
ботва—бадилля.
боярышникъ—глід
бриллиантъ—діамант
бритва—брич.
бровь—брова.
бродить (хим)—шумувати, мусувати.
бродячій—мандрівний
бронза—брондза.
бронзовка—оленка.
брусника—гогодза
брюшина—очеревина.
бузина—боз.
буравъ—свердел.
буйволь—буйвіл.
буковое дерево—бучина.
бумага—папір.
бурый—барнавий.
бухта—затока
бѣлка—веврик, виверка.
бѣловатый—біластий.
бѣлорыбица—білуха.
бѣлый—білий.
бѣлуга—виза.
бѣлокъ (глаза)—банька.
бѣшенница—блекіт.
былинка—бадилина.

бычокъ (рыба)—бабець.

Blaps mortisaga—вонючка.

В.

валеріана—оверян.

валунъ—кругляк.

вальдшнепъ—валюш.

василекъ—блават.

ветерпасъ—грунтвага.

величина—великість.

вертикальный—сторчовий, прямовісний

вершина горы—шпиль, верховина.

верховье рѣки—вершина.

весна—весна.

ветла—верба.

вечеръ—вечір.

взбалтывать—бовтати.

взвѣшенный—важений.

взвѣшиваніе—важіння.

взрывчатый—вибуховий.

взрывъ—вибух.

видъ (бот. зоол)—гатунок.

Vinca шіпог—барвінок,

виноградъ—вино.

винтъ—гвинт.

високъ—скроня.

вкусъ—вподоба, смак.

влажность—вохкість.

влажный—вохкий.

внутренности—бабешки, бандури.

водка—горілка, оковита.

водоворотъ—вир.
водопадъ—водоспад.
водораздѣлъ—межіріччя.
водородъ—водень
водоросли—баговіння, жабуріння.
водяной жукъ—водян
водяной насосъ—водотяг.
водяной паръ—водяна пара.
воздухъ—повітря.
возвышенность—високість, згірья.
волкъ—вовк.
воробей—горобець
ворона—гава
воронка—лійка.
воронъ—гавран.
воротъ—катеринка.
востокъ—схід.
впечатлѣніе—вражіння.
вошь—воша.
впадина—западина.
вращеніе—обіг, обертання.
вращенія ось—коловоротня вісь
вредитель—шкодник.
время года—пора року
всходъ—прорість
вулканъ—вулкан, горіла гора.
вѣситъ—важити.
вѣсовой—ваговий.
вѣсъ—вага.
вѣсы—вагівниця, важниця.
вѣтвь—галузь
вѣтеръ—бирса, вітер.

вѣтренница—димчанка.
выдра—видниха.
выключатель—вимикач.
выпуклость—опуклисть, горбовина.
выпуклый—горбоватый, опуклий.
выпь—бугай.
вязь—ілем.

Г.

гагара—гагак.
гадюка—галиця.
газометръ—газомір.
гарнецъ—гарецъ.
гвоздика—купчак.
гейзеръ—гейзер.
географія—землепис, географія.
географическая сѣть—градусна сітка.
георгина—аргонія, жоржина.
гербарій—зільник, травник.
гибкій—бгачкий
гипотеза—припущення
гипсъ—любастр
глазурь—полива
глазь—око
глетчеръ—льдовик, льдовецъ
глина съ примѣсю желѣза—барма
глиновидный—глинкуватий
глобусъ—гльоб
глубина—глиб
глухарь—готур
глыба—брила, скиба

голень—гомілка.
годъ—рік.
головастикъ—пуголовок, ополоник.
голубой—блакитний.
голубь дикій—горлиця.
гололедица—ожеледь.
горизонтальный—поземний.
горизонтъ—виднокруг, обрій.
горло—горлянка
горная порода—горотвір.
горная цѣпь—пасмо гір.
горный промыселъ—гірництво.
горѣлка—пальник.
горѣніе—горіння.
горчица—муштарда, гірчиця.
государство—держава
гравій—жорства
градусъ—ступінь.
градъ—гряд
грачъ—гайворон, грак.
граница—кордон, межа.
гречиха—гречка.
грибъ—губа
грибъ бѣлый—боровик.
громоотводъ—громозвід.
громъ—грім.
груздь—гиркиня.
грузъ—вантага.
гряда горная—гряда гірська.
губка—вамбак.
гусеница—гусельниця.
густая жидкость—балмус.

густолиственный—багатолистий.
гусыня—гуска
гусь—гусак

Д.

давление—пружість, тиск, тиснення.
двигатель—двигун.
движение—рух.
двояковыпуклое стекло—сочка.
двудольный—дволистниковий, двочастковий.
двустворчатый—двойчатий
двѣнадцатиперстная—перевалькувата.
декабрь—студень.
денатуриров. спиртъ—гардаман
дикарь—дикун.
дикобразъ—їжатка.
дистиллировать—переганяти, лютрувати.
діагональ—косина.
діаметръ—прогін, поперечник, діаметр.
діафрагма—перетинка
длина—довжина.
Днѣпръ—Дніпро.
Днѣстръ—Дністро, Дністер
дождь—дощ.
дождемѣръ—дощемір.
дождевой червь—дожджанка.
докись—доквас
долгоносикъ—носай
долгота—довжина
деревесина—деревина
древоточець—шашель

дорога—шлях, гостинець
дрокъ—дрік.
дрофа—дудак, дрохва.
дупель—дубельт.
душица—материнка,
дурманъ—дендера.
дыханіе—віддих
дыхательное горло—дихало.
дюна—кучугура
дятель—жовна.

Е.

ежевика—ожина.
ежъ—їжак.
ель—башта, ялина.
емкость—місткість
ершь—бобирь.
естественникъ—природник.
естественный—натуральный, природный.
естествовѣдѣніе—природознавство
естествовѣдъ—природознавецъ.
естествоиспытатель—природоспит.

Ж.

жаба—ропуха.
жабры—зябри.
жало—жело.
жаворонокъ—жайворонок.
жаркій поясъ—горячий пояс.
жвачное животное—ремигавецъ.
жгутикъ—верчик.

железа—залоза.
железистый—залозуватий.
желтобрюшка—жовтогрудка.
желтокъ—жовток.
желтый—половий, жовтий.
желудокъ—шлунок, бордюг, кендюх.
желудокъ жвачныхъ (первый)—богун,
желѣзо—залізо.
желчь—жовч.
жемчужина—перлина.
жемчужница—перлівниця
жемчугъ—перли.
женскій цвѣтокъ—матірка
жестъ—аркуш, бляха
жестяной—бляшаний
живое существо—істота
животное—животина, живе сотворіння
жизненная сила—живецъ
жизнь—життя.
жиръ—здір.
жиръ подкожный—бутурма.
жужжать—бриніти, густити.
жукъ-носорогъ—волик.

З.

заводъ винокуренный—горальня, винниця.
заводъ сахарный—цукарня, цукроварня.
завязь—пуплишок.
закись—закис.
заливъ—затока, сага.
зеленый—зелений

запах не имѣющій—бездухий.
запахъ—пахощі
западъ—захід.
запастье—плесно.
заревѣ—загра.
зародышъ—зародок.
затмѣніе—затемнення.
затылокъ—карк.
звѣроловство—ловецтво.
звѣзда—зірниця, зоря, зірка.
земледѣліе—хліборобство.
земляная груша—бульба.
землетрясеніе—трус.
зеркало—верцаadlo.
зигзагъ—злом, кривуля.
злаки—зілля, збіжя.
зима—зіма.
змѣя—гадюка.
зобъ—воло
зола—попіл.
золото—злото
золототысячникъ—дзензелія.
зонтикъ (соцв)—парасоль.
зонтичный—парасольовий.
зоря (раст.)—любисток.
зрачекъ—зіниця,
зрительная труба—отян.
зрѣлый—спілий,
зрѣніе—зір.

І.

іюнь—червень

іюль—липень

И.

ива—верба.

Иванъ да Марья (раст.)—братки.

иволга—вивільга.

ивнякъ—верболіз.

изверженіе—вибух.

известковый—вапнистый

известковый шпатель—вапнянець.

известнякъ—вапняк.

известь—вапна

иззубренный (листь) —дрібчастий.

измѣритель—вимірник.

измѣреніе—міряння.

изобрѣтеніе—вигад.

изслѣдованіе—дослід.

изумрудъ—смарагд.

инбирь—ванберець.

иней—паморозь, іней.

искра—жаринка.

испареніе—вапорт

источникъ—джерело.

источникъ углекислый—буркут, джерело щапи.

истокъ рѣки—початок річки

К.

кабанъ дикій—вепер дик

кадыкъ—гиртан

калій—вапнець.
камедь—гума.
каменная соль—глодянка.
каналъ—канал, канава,
канарейка—канарка.
канифоль—живиця.
каолинъ—глинка, мула.
капиллярность—скрапливість, волосність.
капиллярный—скрапливий.
капля—крапля.
каприфолій—козолист.
карминъ—бакан.
каrpъ—короп.
карта—мапа.
картофель—бараболя, груля, картопля.
картофеля сѣмена—бубляхи.
качество—властивість.
квасцы—галун.
керосинъ—гас.
кефаль—лобань.
кизиль—дерен
киноварь—цинобра.
кипѣніе—варення.
кислородный—кисенний.
кислородъ—кисень.
кислот —квас, кислощі,
кислый—квасний.
кирпичъ—цегла,
кисть—волот, китиця, кетяг.
кишка—кишка,
клапанъ—хлипавка,
клеверъ—конюшина.

клещъ—кліщ.

климатический—підсоняшний

климатъ—підсоння, клімат

клоповникъ (раст.)—вонючка,

клопъ—блощиця.

клѣтка—клітина, крата.

клѣточный сокъ—клітиний сок.

клѣтчатый—крататий.

клювъ—дзюб

клюква—журавина.

ключица—дужка.

кобчикъ—кібець.

ковыль трава—кійло.

коготь—кіхоть.

козель—цап

кожица—болона.

коконъ—засклеп осклеп.

количество—кількість.

коллодій—спаюн,

колонія—слобода, осада

колосъ—волот, колос.

колонизація—осадництво.

комета—веха, мітла, комета.

компасъ—верцадло, компас.

конгломератъ—зліпак.

Conium maculatum—болиголов.

контуръ—зарис.

координатъ—співрядність

кора земная—кора земна,

корень—корінь, коріння,

коралль—кораль.

корзинка (соцв.)—грінка

коромысло—весло.
коростель—держач.
коршунъ—коршак, каня, скопа.
коса—коса
кость—кістка, маслак.
котловина—улога, макотерть.
котъ—кіт.
кошка—кішка,
кочевой—кочевний.
крапива—жалива.
краска—фарба, барва.
красный—червоний.
красный мѣль—любрика.
кратеръ—кратер.
крахмалъ—крахмаль.
ремень—ремінь.
крестецъ—криж.
кристалль—кршталъ.
кровообращеніе—кровобіг.
кровь—мазка, пасока, кров
кроликъ—кріль, трус.
кротъ—зіньске щеня, крїт.
крыса—пацюк.
кругъ—коло, круг.
крушина—жостір.
крѣпость—фортеція.
крыжовникъ—агрус.
кряжъ—кряж.
кузнечикъ—коник.
куколка—осклеп, засклеп, лялечка.
кукуруза—пшеничка.
кукушка—зозуля.

куница—куна,
кусть—кущ
купорось—купервас.
круговоротъ—коловорот.

Л.

лава—лава.
лавина—снігова брила.
лавръ—бобковець.
лагуна —лагуна.
ладонь—долоня.
лазуревый—блакитний.
лазурь—блакит.
ландкарта—мапа.
ландшафтъ—краєвид.
ландышъ—конвалія.
лань—ланя.
лаповидный—лапатий.
ласточка—ластівка.
легкое—легеня.
ледниковый—льодовиковий.
ледникъ—льодовик.
ледоходъ—льодохід, скрес леду.
ледь—лід, крига.
ледяныя горы—крижані.
лейка—лійка.
лень—бігун, льон.
ленточный (червь)—стричковий.
леопардъ—лямпарт.
лепестокъ—пелюстка.
лессъ—опока.

летучая мышь—кажан.
лещъ—лящ.
ливеръ—духовик.
лилія—крин.
лимонъ—цітрина
лимфа—пасока.
лимфатическій—пасоковий.
линія—пруг.
линія ломанная—кривуля,
линять—блакувати.
липа—липина.
листа отпавшаго слѣдъ—бородавка.
лиственный—листяний.
литра $\frac{1}{2}$ —гальба.
лицо—вид
лишайникъ—імшедь.
логовище—барліг.
ложбина—вибалок.
лошадь—кінь.
лубъ—біль.
лукъ—цибуля.
луна—місяць.
лучеиспусканіе—світотеча.
лучъ—промінь
лѣто—літо.
лѣсъ—ліс, гай.
лѣсная область—лісовий край.
лягушка—жаба.

М.

магнитъ—магнес.
май—травень

мальва—рожа,
масло—олія.
мамонтъ—мамут.
материкъ—суходіл.
маргаритка—стокротка.
масштабъ—мірило.
маятникъ—вагадло, колібень.
мартъ—березень.
медвѣдица—ведмедиця
медвѣдка—ведмедик.
медвѣдь—ведмідь.
мелколистный—дрібнолистий.
мергель—рухляк, мергель.
меридіанъ—південник.
mesenterium — брижа.
металль—круш.
механическая смѣсь (хим.)—скупність,
міръ, вселенная—світ.
микроорганизмъ—дрібнотвір.
микроскопъ—дрібногляд.
миндаль—мигдаль.
минеральный источникъ—баня.
минераль—копалина, крушець.
минута—хвилина.
миражъ—марево.
млечный путь—молошний шлях, чумацький шлях,
млекопитающее—ссавець.
многократный—кількоразовий.
можжевольникъ—жереп.
мозгъ—мозок.
мокрица—стонога.
моллюскъ рѣчной—скойка.

молнія—блискавка.
молотъ—вершляг.
моль—міль,
морена—морена
морковь—морква.
морской ежъ—їжанецъ
мотылекъ—метелик
моча—сеч.
мочевина —сечина.
мочеточникъ—сечетока.
мочевой пузырь—міхур, бордюг.
мошонка—калитка.
мохъ—їмшедь.
мраморъ—мрамур.
мужской цвѣтокъ—поскѣль.
муль—ослюк.
муравей—мураха
мускуль—м'яз.
мускусъ—пижмо.
мутный—баламутный.
мутовка—колотівка.
мутъ—джурджа.
мѣдь—мідь
мысь—ріг.
мышь—миша
мышьякъ—аршинник, мишак.
мышьяковый—аршинниковый.
мѣль—крейда.
мѣхъ—хутро.
мякоть—мякуш.

Н.

- навага—дорш.
навозный жукъ—гнійник.
наждакъ—шмергель
налимъ—мень
намагничивать—магнесувати.
нанось—намул, наплинок.
наслѣдственность—спадковість.
наслѣдственный—спадковий.
населеніе—людність.
насосъ—помпа, смск,
настурція—красоля.
насъкомоядное—комахоїдне.
насъкомое—комаха.
насыщенный—насищений.
натрій—солець.
направленіе—напрямок.
начальный—початковий.
ноябрь—грудень.
нуль—оник, зеро.
нашатырный спиртъ—жигунець.
нашатырь—солом'як,
небо—піднебення.
невѣсомый—безважний.
недѣля—тиждень.
неорганической—неорганічний.
неподвижный—нерухомий
нерастворимость—нероспускальність.
нерастворимый—нероспускальний
нефть—нафта, кип'ячка.
низкое мѣсто—під.

низменность—низина.

новолуніе—молодик.

ночь—ніч.

О.

оазисъ—оазіс.

объемъ—обсяг.

обезьяна—малпа,

облака—хмари, облоки

облака перистыя—баранці

область—край

обойма—урвант.

обрывъ—круча.

оболочка—болона, тулубець, кожушок.

образование—утворення.

оводъ—бурчимуха, гедз, дзиз, бидзавка.

обоняніе—нюх,

оврагъ лѣсной—байрак.

оврагъ степной—балка

оврагъ—яруга, яр.

овца—вивця, бирка.

овцеводство—вівчарьство.

огурецъ—гурок, огірок.

однодольный—однолистниковий, одночастковий.

однолѣтній—однорічний.

одностворчатый—одинарний.

одуванчикъ—кульбаба,

озеро—бакаль.

окаменѣлость—скам'янілість.

океанъ—океан.

околоплодникъ—насінник

околосердіе—осердя.
октябрь—листопад
окрашенный—барвистий.
окружность—кружінь, виноколо, окружність.
оледенѣніе—окриження.
олово—цина.
ольха—вільшина.
омела—івилга.
омертвелый—безживний.
опіумъ—андріяк.
описание—опис.
опытъ—досвід, спостереження
орбита—орбіта
органической—органічний
органъ—вигран.
орошеніе—зрошення
оріонъ (созвѣздіе)—косари
оранжевый—жовтогарячий
орѣхъ—горіх
орѣшникъ—ліщина
осадокъ—гуща
осязаніе—дотик, доторкання,
осина—осика, трепета.
осыпаніе—обсипання,
особь—особина.
осѣдлый—осілий.
остріе—гостряк.
островъ—острів, виспа.
ось земная—земна вісь
отверстіе—віджулина.
отдѣльный—окремий.

отклоненіе—відхилення.
откосъ—узгірря, косогір.
отливъ—одплив.
отлогій—спадистий.
отложеніе—відклад.
отражать—відбивати, відсвічувати,
отраженіе—відбивання, відсвіт.
отрогъ—віднога, відножина.
отростокъ—бросток, накоренок.
очеркъ—нарис.
осень—осінь,

П.

павлинь—пава.
пальцеобразный—пальцюватий.
папоротникъ—папороть
паразитъ—чужоїд.
параллелепипедъ—брус.
параллелограммъ—рівнобіжник.
параллельный—рівнобіжний, рівнолежний.
паръ—пара.
пороходъ—пароплав
паукъ—павук
паутина—павоть.
пеликанъ—баба.
первоначальный—первісний
первоцвѣтъ—баранчики.
перебродить (хим)—перешумувати.
перекись—перекис.
переключатель—перемикач.
періодическій—поперемінний.
перепелка—перепелиця.

перець—паприка,
перешеекъ—шия.
перламутръ—перльомутр.
персикъ—бросквиня.
песокъ—пісок.
песчаникъ—пісковець.
песчаный—пісковий.
пестикъ—маточник, стовпня
печень—печінка.
пешера—печеря.
пискаръ—пічкур,
пигментъ—фарбуюча річ.
пихта—свирка
пищеварительный—харчоварний.
пищеводъ—стравоход.
плавкость—топкість,
планета—планида.
планъ—плян.
пласть—глат, шар, верства
плечевой—плечний.
плечевая кость—цівка
плечо — плече.
плеяды—баби, волосожар.
плодородный—плодючий.
плодь—виплід.
плоскогоріе—високорівень.
плоскость—пляцина, площина, площа.
плотва—плітка.
плоскій—плискуватий
плотный—густий.
плотоядный—м'ясожерний
плѣсень—пліснява, цвіль.
побѣгъ—пагін, пасинок.
поверхность—верх, поверхня

подбородокъ—борода.
поденка—поденька
поджелудочный—підшлунковий.
подпочва—підгрунтя.
подснѣжникъ—брандуш.
подсолнечникъ—сояшник.
подчелюстной—підвличний,
позвонокъ—хреб.
позвоночный столбъ—хребетина
покрыть облаками—зоболочити.
показатель—показчик.
половодье—повідь
полевая мышь—нориця.
полевой шпатель—скалинець.
полипъ—поліп.
полнолуние—повня
положение—становище
полуостровъ—півострів.
полярный кругъ—полярне коло.
полушаріе—півкуля.
полость—порожнина.
populus alba—соокір.
полюсь—бігун, полюс.
пороги (на Днѣпрѣ)—брояки.
поперечный—поперечний
поршень—смок.
потъ—піт.
почва—грунт.
почка (бот.)—брунька, бростина, брость
почка цвѣтная—бульбашка.
почки выбрасывать—бростатися
почка (анат.)—нирка.

поѣздъ—потяг.
поясъ географическій—стрефа, смуга землі.
предметъ—рїч.
предохранитель—залобїжник.
предплечье—передрам'я.
предсердіе—вүшко.
приборъ—прилад, знаряддя.
придорожникъ—спориш.
призма—граняк
приливъ—приплив.
прилистникъ—пасинок.
притокъ—доплив, прирїчок.
проба—апробація.
пробка—затичка.
пробковое дерево—кордуб.
проводникъ (элект)—провідник.
промысль кустарный—дрїбный промисел,
промысль отхожій—заробїтки
проливъ—протока.
промоина — водомий.
пространство—осяг, простір.
пропасть—прїрва
протоплазма—протоплязма
процентъ—відсоток
прямая кишка—гузнянка, кутниця
птенець—голопуцьок
птица—птах
пузырь—пухирь
пустельга—боривітер.
пустота—порожнеча
пустыня—пустеля
пучина—нурта, прїрва

пѣтухъ—півень
пушный звѣрь—хутряний звір
пыльникъ—пилочня
пыльца—пилячка
пчела—бджола
пчеловодство—бжільництво
пятно—пляма

Р.

равнина—рівнина
равнина горная—полонина
равнина рѣчная—оболонь
равновѣсіе—рівновага
равноденствіе—рівнодення.
радуга—веселка.
развитіе—розвиток.
развѣтвляться—бростатися, розгалужуватися.
различіе—ріжниця
разрѣженіе—обріда.
разрѣжать—обріджати.
разрядникъ—розрядич.
разновидность—різностать
раковина—мушля;
рапсъ—ріпак;
раствореніе—розчинювання.
растеніе—ростина билина.
растительность—рость.
растяжимость—ростяжність
расширяться—роздаватись
расширяемость—роспружність
расширеніе—розпросторення
ребро—руб

резонаторъ—голосник.

ремесло—рукометство.

репейникъ—лопух.

рефлективное движеніе—відрух.

ржавчина—джигра, иржа.

рисунокъ—малюнок

рифъ—рахва.

рогатый скотъ—товар, худоба.

роговая оболочка—рогівка, роговиця.

родина—батьківщина, отчина, родовище.

родъ—рід.

рожь—жито.

роза—троянда.

рой—рій.

ромашка—рум'янок, ромен.

роса—роса.

ростки пускать—бростатися.

ростъ—зріст.

ртуть—живе срибло.

роща—байрак.

рубець—фляк.

ручей—струмочок.

руда—круш, руда.

рудникъ—копальня. рудня, рудокопня.

русло (высохшее)—бавка.

русло—корито, річище, водотока.

рухлякъ—маргель.

рыболовство—рибальство.

рычагъ—підойма, вирло, ворушило.

рытвина—водорий, водомий, ковбаня.

рѣзецъ—різак.

рѣдкій—рідкий

рѣка—рѣчка.
рябина—вонега, оробина.
рябчикъ—оробка, орябок.
рыльце (бот.)—шийка.

С.

садоводство—садівництво.
садъ—садок.
самозарожденіе—самозарождення.
сахаръ—цукор.
самшитъ—букшпан.
сбросъ—скид.
свинець—оливо.
свекла—буряк.
свѣтъ—свѣтло.
свинцовыя бѣлила—блейвас.
свойство—властивість.
свѣтлякъ—блищак.
секунда—мент.
селезенка—сележінъ.
селезень—качур, селех.
семейство—родина.
селитра—салітра, амоняк
сентябрь—жовтень, вересень.
серебро—срібло
сердцевина—серце.
сережка (соцвѣтіе)—базька.
синій—синій.
синица—саянка.
ситовидная трубка—цідильчата цівка.
сирень—буз; бузок.

система—сістема; система рѣки—стопище.
сифонъ—лівар.
скворецъ—шпак.
скелеть—кістяк
складка—бганка.
складчатый—складчастий.
скоть рогатый—товар, худоба.
скотоводство—скотарство.
сланецъ—лупецъ.
сланцевый—лупцевий.
сляніе—сплив,
слизистая оболочка—слизниця.
сложный—складний.
слой—верг, шар, верства.
слухъ—слух.
слюна—слина.
слюнная железа—слинница.
смородина—порічки.
смѣсь (хим.)—суміш.
снѣгъ—сніг.
солеварня—баня.
созвѣздіе—співзірря.
сопитеръ—ціпьяк.
солнце—сонце.
солнечная система—соняшна громада.
солончакъ—солонецъ.
соль—сіль,
соляная копъ—солониця.
сомъ—сум.
сорная трава—бурьян.
сосна—соснина,
сосновый лѣсъ—бір.

составъ—склад, будова.
соя—деряба
спора—міхурець,
споровыя растенія—перворости,
спорынья—мушлик.
стадо—гурт.
стаканъ—шклянка.
сталь—криця.
стативъ—триніжок.
стебель—стебло, гон, бадиллина.
столбикъ (бот.)—стовпик.
стекло—скло.
стекловидный—скловатий,
страна свѣта—точка обрїю
страусъ—струсь.
стрекоза—бабич (самец), бабка (самка);
стремнина—строма
стрижъ—берегівка.
строєніє—будова.
судакъ—сула.
сумчатое животное—торбун.
сурьма—сурмик.
сурмяный—сурмиковий.
сурокъ—бабак, свищ.
суставъ—суглоб. чиколоток.
сутки—доба.
суша—суходіл.
сѣверь—північ
сѣверное сіяніє—північна заграва.
сѣмена—насіння.
сѣмя (бот.)—насінина
сѣмя (животн)—ріження.

сѣмядоля—листник.

сѣра—сірка.

сѣрная кислота—вiтріоль, вiтроголь, сірчаний

сѣрнистокислая соль—сірчак:

сѣрнистый—сірчастий,

сѣрнистый водородъ—сірководень..

сѣрно-кислая соль—сірчан.

сѣрный—сірчаний.

сѣчатка—сітківка.

сфера—обсяг.

сцѣпленіе—спійність.

сыпучесть—сипкість.

сыпучее тѣло—текуче тіло.

Т.

табакъ—тютюн.

тайнобрачныя—тайнодружні,

тараканъ—тарган.

телескопъ—далекогляд, отян,

теплоиспусканіе—теплотеча.

теплопрозрачность—тепозорість.

теплота—теплість, тепло.

теплый—теплий.

теплыя страны—вирій.

термометръ—тепломір, градусник.

тернь—терен.

теченіе—течія.

тигель—бритваль,

ткань—тканина.

тминъ—кмін.

токъ—протік.

тонкокльѣтчатый—болонковатий.
тополь—тополя.
топь—багва, багно.
торфъ—болотнина, ропша.
точка кипѣнія—цятинка кіпіння.
трава—зілля.
травоядный—рослиноїдний.
треножникъ—триніжок.
трепель—трипля.
тропикъ—заворотник.
тростникъ—очерет.
трубка—цівка, дудка.
трутъ—векелія.
трясогузка—блиска.
туловище—тулуб.
туманъ—негура, туман, мрака.
тундра—тундра
тутовое дерево—морва, повк, шовковиця.
тыква—гарбуз.
тычинка—тичка.
тычиночная нить—стовбурецъ.
тѣнь—тінь
тюльпанъ—туліпан.
тяготѣніе—тяження.
тяжесть—вагота.

У.

угаръ (окись углерода)—чад.
углекислота—вуглеквас, угляний квас.
углеродъ—вуглець.
углубленіе—ковдобина.

уголь—вугіль
уголь—кут.
ужъ—вуж.
узелъ—вузол.
уклонъ—спад
уксусъ—оцет
улитка—равлик.
умѣренный—помірний, уміркований
упругость—пружистість
устыце—отвір.
ураганъ—гуррикан, вихорь.
утро—ранок.
уровень—рівень
усадьба—садиба, обійстя.
устрица—вустриця
устье—гирло
утка—качка.
ухабъ—вибоїна.
ухо—вухо.
уховертка—карповушка.
ущелье—провалля.

ф.

фаза луны—кватиря, квадр, одміна місяця.
фазанъ—бажант.
фарватеръ—стрижень
фарфоръ—порцелян.
фасоль—квасоля.
февраль—лютий.
ферментъ—бродило
фіолетовый—вишневий.
фигура—вигляд.

фильтровать—лютрувати.
фильтръ—дестілярня, лютрунок.
фокусный—огнищевий
фокусъ (физ)—огнище.
фонтанъ—водограй.
foramen occipitale—брехунка.
фруктъ—овоч.
футъ—стопа

Х

хвостецъ—гузівка
хвойный—глицевий, шпильковий.
хвоя—глиця, шпилька
хищникъ—хижак
хлопокъ—бабовна
хлопчатникъ—бабовяник
хлористый водородъ—хлороводень,
хлорнокислая соль—солян.
хлорофиллъ—зелений барвник
хлоръ—хльор
хмель—хміль.
холмъ—горб.
хорекъ—тхір.
хребеть—грунь, хребет.
хрусталь—кршталь,
хруща личинка—вовчок

Ц

цапля—бушля:
цвѣтеніе—квітення.
цвѣтной—барвистий,

цвѣтокъ—квітка.
цвѣтонвжка—ніжка.
цвѣтъ—колір, барва.
центральный—осередковий, огнищевий.
центробѣжний—відосередній.
центр—огнище, осередок, центр.
центр тяжести—тяжінь.
цикорій—петрів батіг
цилиндрической—валоцюватий.
цилиндръ—баран, вал.
цытварное сѣмя—глистник.

Ч.

часть—частина.
чайка—кигитка.
часъ—година.
чашечка колѣнная—наколінок.
чашечка (бот.)—чашечка.
чашка у вѣсовъ—важка.
частный—частковий, (часткове затемнення).
челюсть—щелеп.
челюсть (нижня)—борода.
червь—робак.
черепаха—келеп.
черешокъ—рогаль.
черника—боровиця.
чернила—атрамент.
чернобыльникъ—нехворощ.
чертополохъ—будяк.
чеснокъ—часник.
четверикъ—ділетка.
чешуя—луска.
чешуекрылыя—лускокрыльці

чехликъ корневой—шапочка.
чистый—білий.
чувство—почуття.

Ш.

шалфей—шавлія
шампиньонъ—печериця.
шаръ земной—куля, земля.
шатунъ—гонок.
шептала—брувина, бросквиня,
шиповникъ—шепшина.
ширина—шир.
шишка—гунодза.
шлакъ—гаріль.
шлюзи—опусти.
шмель—джміль.
штриховка—штрихування.
шхера—шхера.

Щ.

щавель—квасець.
щебень—хрящ.
щелокъ—луг.
щелочность—луговатість
щелочный—луговатий.
щетинка—остюк.
щука—щупак.

Э.

экваторъ—рівник, рівноденник.
экскурсія—подорожъ

вкстрактъ— витяг, витяжки.
влектризація— Електризування.
Електричество— електрика, громовина.
элементарный— абетний.
элементъ— живло, окремець.
эмаль— емаля.
эпидермисъ— наскірень.
эфиръ— етер.

Ю

югъ — південь.
юго-востокъ— південний схід
юго-западъ— південний захід

Я.

яблоко — путивочка, яблуко.
явленіе— з'явище, явище.
явнобрачныя — явнодружні
ягненокъ— базька.
язычество— поганство, болвахвальство.
янтарь— бурштин.
январь— січень
ястребъ— астряб
яшма— лисковець
ячень— ячмінь.
